

ZPRÁVY O LITERATUŘE REPORT ON LITERATURE

Přestože vychází velké množství nové zajímavé literatury, málokdo si nachází čas nebo odvalu připravit pro Bryonoru detailní kritické zhodnocení nových děl. Rozhodli jsme se proto tisknout i zprávy o literatuře, které nejsou klasickými recenzemi. Klasickou recenzi pro ně nevolíme z různých důvodů. V dnešním případě například proto, že jazyk díla vylučuje detailní věcnou a kritickou recenzi z naší strany (první zpráva) nebo proto, že se nejedná o čistě bryologické nebo lichenologické dílo, a navíc je redaktor Bryonory v publikaci spoluautorsky (byť okrajově) zainteresován (druhá zpráva). Chápejte prosím rubriku „Zprávy o literatuře“ jako prostor vymezený kratším informacím o novějších publikacích, ve kterých můžeme nalézt zajímavé údaje o mechorostech a lišejnících. Hodí se sem Vaše příspěvky, kterými byste chtěli upozornit ostatní, že vyšlo dílo, které Vás zaujalo a může zaujmout i ostatní čtenáře Bryonory, avšak netroufáte si nebo nemůžete provést detailní hodnocení kvality díla; pro tyto případy nám zůstává již zavedená rubrika „Recenze“.

K. I. FLATBERG (2013): NORGES TORVMOSER. – AKADEMIKA FORLAG, OLSO-TRONDHEIM. [307 P., ISBN: 978-82-321-0294-5.]

Výtisk je uložen v knihovně Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity v Brně a jeho pořizování vyšlo na 2.623 Kč.

Kjell Ivar Flatberg, emeritní profesor trondheimské univerzity NTNU a přední odborník na rašeliníky, sestavil a napsal svůj Opus Magnum – rozsáhlý atlas norských rašeliníků, který vyšel vázaně na více než 300 stranách formátu A3. Pokud se rašeliníky zabýváte, a chováte k nim vřelý vztah, pravděpodobně propadnete při listování knihou nadšení až euforii a pocítíte jistý pocit spříznění, který nenaruší ani jazyková bariéra. Na úvod spatříte příklady areálů, fotografie typických biotopů, klasifikaci druhů podle jejich stanovištních nároků, vynikající a výstižné fotografie ilustrující různé aspekty biologie a ekologie rašeliníků a důležité určovací znaky, kapitolu o rašelině a opět skvěle fotograficky ilustrovanou kapitolu o sphagnikolních druzích z jiných taxonomických skupin. Včetně lišejníků, podotýkáme speciálně pro čtenáře Bryonory. Následuje část, která Vám pomůže určit jednotlivé druhy norských a vlastně i evropských rašeliníků, protože obsahuje i příbuzné druhy rostoucí mimo území Norska. Kapitola opět začíná ilustrativními barevnými tabulemi, srovnávající druhy s podobnými morfologickými znaky jako je tvar a barva hlavičky či tvar lodyžního lístku. Určovací klíče jsou i přes norštinu použitelné pro zahraničního čtenáře, jednak kvůli jisté podobnosti norských a německých morfologických pojmů, jednak kvůli výstižným fotografiím jednotlivých znaků, které provází každé větvení klíče. V atlasové části se pak opět bez znalosti norštiny obejdete, ke každému druhu je k dispozici barevná tabule jednotlivých

určovacích znaků, porostů druhu s identifikací koexistujících druhů, schéma ekologických nároků a mapa rozšíření. Následuje seznam literatury, slovníček pojmů (v norštině) a rejstřík. Pojetí druhů je spíše užší. Jako samostatné druhy jsou zde akceptovány například *Sphagnum brevifolium* nebo *S. viride*, u některých druhů jsou rozlišovány poddruhy. I když taxonomická hodnota některých morfotypů je sporná, jejich zařazení činí popis morfologické a anatomické variability evropských rašeliníků zcela vyčerpávajícím. Pokud již rašeliníky určujete, pomůže Vám tato kniha být v této činnosti spolehlivějším. Pokud je zaznamenáváte ve výzkumných plochách v terénu, pomůže Vám zlepšit Vaše předběžná určení z terénu. A pokud se na rašeliníky chystáte a nenacházíte k tomu odvalu, kniha Vám ji dodá. Vtáhne Vás do magického světa rašeliníků a ukáže Vám, že jsou jednotlivé druhy opravdu rozdílné a jak pozoruhodná a fascinující skupina rašeliníky jsou. Nejvíce ji ovšem ocení komunita nadšenců bez ohledu na jazyk, kterým hovoří. K. I. Flatbergovi se podařilo tuto skupinu oslovit a zaujmout i v norštině.

K. HEGEDŮŠOVÁ VANTAROVÁ & I. ŠKODOVÁ [ED.] (2014): RASTLINNÉ SPOLOČENSTVÁ SLOVENSKA, 5. TRAVINNO-BYLINNÁ VEGETÁCIA. – VEDA, BRATISLAVA. [581 P., ISBN 978-80-224-1355-8.]

Výtisk je uložen v knihovně Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity v Brně, cena ca 500 Kč.

Edice *Rastlinné spoločenstvá Slovenska* jde do finále předposledním dílem věnovaným loukám a jim podobné vegetaci. Úzce specializovaný bryolog/lichenolog-taxonom se bez ní obejde, ale pro ekologické, vegetační a floristické práce může být cenným zdrojem informací využitelných při charakterizaci studovaných biotopů. Mechorosty a lišejníky, které se v díle jmenovitě citují, patří převážně k běžným generalistům, avšak v některých vegetačních typech objevíme výraznější diverzitu mechů a lišejníků (například vegetace panonských skalních trávníků) nebo vzácné a ohrožené druhy (slaniska).

Michal Hájek, Eva Mikulášková